

Secundum Preceptum

in iuramento promissorio ut scilicet illud quod quis promittit mediante iuramento promissorio sit licitum nec sit impeditiuum melioris boni et sit nullam includens iniquitatem quantum huic apparere potest humanitus quando iurat. Quando igitur unum deficit de tribus comitibus aut plura deficiunt est iuramentum illicitum et tunc peccatum quantum plures et principales circumstantie deficiunt. Quando vero tres comites assunt iuramentum est licitum et merito iuramentum primo cultus virtutis laetie. Unde Augustinus in sermone de periurio. Quantum inquit ad me pertinet iuro magna necessitate compulsi cum video quod mihi iure non mihi credi. et ei qui mihi non credit non expedire quod non credit. hac pensacione et consideracione deliberata cum magno dico timore coram deo ita est aut testis est mihi deus. aut scit Christus quod sic est

Capitulum Secundum

Qontra hoc preceptum peccat multi. primo per iuri. Vbi tria sunt principaliter notanda. Primo quod sit periurium. Secundo quod dupliciter fiat periurium et quando sit mortale vel veniale peccatum. Tertio an periurium sit maius peccatum quam homicidium et que pene sint periurii. Est autem periurium ut dicit magister libro in. di. xxxix. Medacium

Capitulum Secundum

iuramento factum. et capitulum ibi mendacium large tamen pro eo quod dicitur contra mentem quam pro eo quod non dicitur contra mentem dum tamen sit falsum quod dicitur. Vel scilicet alios periurium est iuramentum illicitum et indebitum. unde quod cumque e tribus comitibus iuramenti defuerit scilicet veritas iustitia vel iudicium periurium est. non tamen eodem ordine. Sed primo quidem et principaliter periurium est. quando defuit veritas. secundario autem quando defuit iustitia. Quicunque enim iurat illicitum ex hoc ipso falsitatem incurrit. quia obligatus est ad hoc quod contrarium faciat. Tertio vero quando defuit iudicium quia cum indiscrete iurat ex hoc ipso periculo se omittit falsitatem incurrendi. Et sic capitulum periurium large et non est semper mortale peccatum periurium istis modis omnibus. **S**ecundo notandum quod qui sciens b ter iurat falsum. sciens in qua quo ad dictum et quo ad iuramentum est vere et proprie periurium et est semper peccatum mortale. Cuius ratio assignatur secundum thomam. vbi prius quod periurium de sui ratione importat contemptum dei. unde de se importat irreuerentiam dei ipsum inducere in testem falsitatis. quia per hoc significatur vel quod deus veritatem non cognoscit et sic testificatur falsum ex ignorantia. et significatur quod testificatur falsitatem

quoz vtrūq; est magna dei ir-
 reuerētia. Est enī sic deū inuōre
 tātū ac si deus non agnosceret
 veritatem et sic ex ignorantia
 testificetur falsum vel si cogno-
 scit ea; tunc est ac si scienter ap-
 probet et testificetur falsitate;
Item piurū p̄p̄riū est mōrle-
 quia directe oīra p̄ceptum dei
 sc; non assumes nomē dei tui i-
 uanū. Et cōtra illud leuic. xix.
 c. **N**ō piurab in noīe meo. **E**x
 quib; seq̄tur q̄ piurū ad mi-
 nus nouē mod̄ comittitur. Pri-
 mo q̄n q̄s falsū iurat solēmiter
 in p̄ntia iudicis q̄ deliberāuit tā-
 de dicto oīfirmato q̄ de iuramē-
 to. Talis periurās nō solū mōr-
 lit. s; etiam enormit̄ peccat vñ
 p̄ tres digitos quos p̄it signi-
 ficatur q̄ corp̄ et aiā et famā;
 impignorat deo de relicto ip̄si
 dyobolo. nā ibi p̄t̄ circumstā-
 tias grauius quis peccat q̄ in
 iudicō. Et q̄ multum delibera-
 te piurat ut dicit ray. qui in q̄t
 iurat p̄ deū multū obligatur. q̄
 v̄ro p̄ deū et euāgelium ma-
 gis obligatur. qui istis adiu-
 git sanctor̄ reliquias magis
 obligatur. et ita crescitib; solē-
 mitatib; crescit obligacō. **S**e-
 cūdo piurū facit qui ext̄ iudi-
 cū vel nō solēmit̄ falsum iurat
 deliberās prius de dicto et de iu-
 ramēto et talis etiā peccat mōr-
 liter minus tamen q̄ p̄cedēs

vnde thō. 2. 2. q. xcviij. arti. iij.
 vult q̄ grauius ē peccatum si
 quis p̄ euāgelū solēmit̄ iu-
 rans periuret q̄ si p̄ deum oīu-
 m̄ sermone periuret tum p̄pter
 scādalu. tū p̄pter maiorē; deli-
 beracōem. Quibus equalit̄ hic
 in dē positis grauius est si quis
 p̄ deum iurans periuret q̄ iurat
 per euāgelium. Et sunt talia
 periuria valde graua peccata
 quia cū deus sic assumitur tan-
 q̄ testis falsitatis assumitur cō-
 tra secūdum p̄ceptum. Est enī
 ut paulo ante dictum est. ac si
 deus non cognoscat veritatem
 et sic ex ignorantia testificetur
 falsum. vel si cognoscat eā tūc
 est ac si scienter approbet et te-
 stificetur falsitate. Quoz vtrū-
 q; est magna diuine veritati
 iuria. **T**ercō periurat qui ex
 lapsu lingue iurat. **S**i quidē
 aduertat se iurare et falsum esse
 quod iurat nō excusatur a pec-
 cato mortali. sicut nec a dei con-
 temptu. nā ad hoc q̄ aliquis
 peccet mortaliter saltem non
 ex habitu requiritur q̄ suum
 peccatum plene sit voluntariū
 directe vel interpretatiue quod
 dicitur p̄pter istū qui cum deli-
 berare posset: deliberare cōtem-
 nit. **S**i ex tali contemptu deli-
 beracōis ex surreptione periur-
 rat videtur multis q̄ talis nō
 est excusādu a peccato mōrli

Secundum Preceptum

non aut sic p omnia de isto q̄
deliberae obmittit nō ex cōtēp
tu sed ex negligētia. **S**i autē
nō adūtat aliquis se iurare fal
sum. nec falsum esse qd̄ asserit
tūc nō videtur habere itencō
nem iurādi nisi ex habitu ma
le introducto forte iurari. idō
a crimine periurij excusatur.

Sicut cū q̄s iurat in cōmūi b̄
mone nō aduertens quē muo
cet et ad quid. sed ex quadam
osuetudine mala. aut alia sur
repcōne mala iurat. tūc nō pec
cat mōrliter. sed appropi quat
ad mōrle. **Q**uarto periurat
quis ioco falsū sciēter cōfirmā
do et mōrliter peccat vnde dic̄.
sc̄us thō. vbi prius. q̄ ille q̄ ioco
periuat. nō euitat d̄mā ir
reuerēciā. sed quo ad aliquid
adauget eam. magnū enī est
et maiore irreuerentia dei cū in
ioco assumitur testimoniū fal
sitatis q̄ ex aliqua necessitate
hois. **E**t sicut hō non euitat di
uinā irreuerentiam sic nec pec
catum mōrle. **Q**uinto p̄iurat
et peccat mōrliter qui iurat ali
qd̄ vrū quod tñ credit falsū
q̄ iurādo mētatur et fallere in
tendit mediāte iuramento et i
tendit illud qd̄ credit falsum
cōfirmare mediāte iuramēto
et p̄ testimoniū d̄mum. **E**xēpli
gr̄tia mercator h̄ duo dolia vi
ni ad v̄dendū. in vno sc̄it cor

Capitulū Secundum

ruptū vinū eē in alio sanū sed
a casu trāspōnuntur vasa ista
Si igitur mercator intendit
ambo i eqli precō v̄ndere et ex
errore iurat q̄ in a. dolio sit sa
num vinum in quo in veritate
ita est. s̄ mercator putat solū
sanū vinū esse in b. dolio. v̄z
iurādo periurus est. q̄ mētē
et cōn cor loq̄tur. **S**exto per
iurat qui dubitat an sit verum
qd̄ iurat et tñ dicit se scire q̄ ve
rū sit. **E**t si hoc ex deliberacone
et ex p̄posito facit ē mōrle pec
catū et mai⁹ si est solēnisatum
Ratio est q̄ talis iurat se scire
certū esse b̄monē sic esse et hoc
est mēdatū q̄ non scit sic esse
s̄ dubitat est ergo mēdatum
iuramēto fir̄tum. **S**c̄ita igitur
p̄ sc̄itis pōt quis iurare **C**redi
ta solum p̄ creditis et dubia p̄
dubijs debz quis iurare vel ca
cere. **S**eptio periurat ille qui
falsū iurat qd̄ credit esse verū
licet nō tam grauiter peccet si
cut quātus cū ille non intēdat
fallere sic quātus. nec intēdat
mēdōse p̄ nomē dei testimoniū
eius inducere non tñ ē a pccō
immunis **Q**uia ut dic̄. bōuē.
sup. iij. dis. xxxix. **Q**uāuis tal
non stemnat vitatem ex cer
ta sciētia ad ducēdo eam i testi
moniū. falsitatis stemnit tam
ex ipsa temēitate. adeo enī no
mē dei tr̄ribile ē et venerabile

Secūdum **Preceptū**

q nullus deb; ipm in teste assu-
mere nisi nouerit quid loqitur
a sit certus de veritate dicti sui
nā ignōrācia non excusat in to-
g to in tali iuramēto. **Q** Octauo
periurat quis qui iurat falsum
deliberās de dicto sed nō de iura-
mēto. Et sic forte pōt cōtingere
q hō periuret sine peccato mōz
li tñ ad minus est uiale gros-
sum a p̄iculosū a multū appro-
pinqat ad mōrle peccm. Non o-
cōtingit aliquem iurare qui nec
deliberat de dicto nec de iuramē-
sed totum profert ex quadam
surrep̄cōne non ex consuetudi-
ne ul habitu. siue quādo iurat
in cōmuni s̄mone. nō attendēs
quem inuocat a ad quid sed ex
quadam surrep̄cōne iurat a sic
non peccat mortaliter sed uin-
aliter. min⁹ tamen q̄ ille q̄ deli-
berat de dicto non de iuramento
Quod eni ex surrep̄cōne proce-
dit perfecte voluntariū non est
Ad hoc aut q̄ quis peccet mōr-
liter req̄ritur q̄ suū peccatū sit
plene voluntariū directe ul in-
terp̄tatiue quod additur ut in
h .iij. patuit. **Q**uāte uero gra-
uitatis sit periuriū quo ad .iij.
patet p̄ s̄ctū thō. ubi prius et
quo dlibe. i. q. ix. ar. ii. ex quōq;
Tū q̄ in se graui⁹ est q̄ homici-
dium s̄m thō. **T**ū q̄ diuini no-
minis quedā abnegacō **T**ū q̄
dei in suo noie infamacō **T**ū q̄

Capitulū **Secundū**

ab ecclia graui⁹ p̄iuratur. Tam-
etiā q̄ a gētib; horredū cēlet
oia p̄ter quartū patet p̄ thō.
in quo dlibe. ubi prius. ubi sic
dicit aplūs dic̄ ad **heb. vi.** Ho-
mines p̄ maiores sui iurāt a oū
cōtrauerſie eoz finis ad oirma-
cōem est iuramētū. **F**rustra aut
in causa hōicidij cōtrauerſie finis
esset iuramentū si hōicidij gra-
uius esset q̄ periuriū. p̄sumere-
tur enim q̄ qui maiorē culpa;
homicidij cōmisit nō ueretur
minorē piurij incurrere. **V**nde
ex hoc ipso q̄ in causa cuiuslib;
peccā defertur iuramēto manife-
ste oñditur q̄ piuriū p̄ maxio
peccō debet haberi. nec immeito
quia periurare nomen dei uide-
tur quedā diuini nois denegacō
vñ secūdū locū post ydolatriā;
peccm piurij tenet ut ex ordi-
preceptorū patet. **S**i a apud gē-
les iurandū erat honozatissi-
mū ut dicit̄ in p̄ncipio metha-
phice. **I**te s̄m bern. nec deus nec
homo pōt disp̄sare i p̄ceptis p̄-
me tabule s̄ piuriū ē oītra p̄cep-
tū p̄me tabule. hōicidij aut cō-
tra p̄ceptū secunde tabule. non
occides cū q̄ deus ul hō pōt dis-
p̄sare ergo piuriū ē ḡui⁹ homi-
cidio. **I**te piuriū ex obiecto est
peccatum in deum. homicidij
ex obiecto in proximum. **S**i ex
obiecto attēditur gr̄uitas pec-
cati p̄ncipalit̄ ergo. ac. **Q**uā aut

Secundum Preceptum

homicidiū graui⁹ piatur in ec-
clesia. ratio est qz graui⁹ noci-
mentū inter dū hoib; imminet
etiam ex minori culpa. scdm iu-
ditū tñ dei mai⁹ peccatum gr̄
ui⁹ puniatur. **hxc thō. Rich.** te-
net qz homicidiū sit graui⁹ p-
iurio qz cōtra caritatē q̄ proxi-
mus est diligēdus. periurium
vro est cōn virtutem latrē p-
iurus enim iurat vtz qd falsū
est. Quartū qz ecclia graui⁹
punit periuriū pat; qz periur-
us deb; agere penitētiā. viij.
annis. **xij. q. i.** predicādū. Et
hostien. dic. li. ij. qz piur⁹ quā-
tūcumqz agat penitētiā testi-
fici non pot. Quāuis ali; peni-
tentes lic; fuerit criminosi pos-
sint testificari intellige quādo
semel extra periuriū probatum
est. ratio dicti ē qz alias nimis
piuriū fier; Et qz ipm iuramē-
tum est de se substantia testio-
nij. Infamis est periurus iura-
mento promissio. quādo piur-
at solemnit̄ a qñ p tali piurio
fertur cōn eum sentētia diffini-
tā in cā accusacōnis ac. **Ad**
detestacōem piurij faciūt qua-
tuor alia. Primo qz peior est
qdāmodo dyabolo. qz demon-
res sacras tim; 7 quasi vretur
demonēs enī credūt 7 cōtremi-
scūt iac. ij. 7 philip. ij. In noie
ihu omne genu flectatur cele-
stiu terrestriu a infernoz piur-

Capitulum Secundum

rus vro nomē di sac̄tissimum
nō reueretur. **Secūdo** piurās
quodāmodo peior est fure qz
periurans fur a sacrilegus eē
videtur. **Sacrilegus** enī ē q̄
rē sacra furatur inuito dño. sic
periurās prohibēte dō: non as-
sumes nomē dei tui in uanum 7
sacrilegiū quodāmo cōmittit
Terco piurus qñ falsarius ē.
si q̄s sigillū alicui⁹ dñi ad cō-
firmādū aliquā veritatē sibi cō-
missam iserr; ad aliq̄d oñmā
dū falsum: ip̄ falsari⁹ iudicā-
tur. Et si hoc facer; de sigillo
pape defacto ess; excomunica-
tus. **Sic** cum de⁹ pmiscit hoī-
bus ut assumāt nomen suū ad
ōfirmacōem veritatis. **Si** vtā-
tur nomine eius ad oñfirmacō-
nez falsitatis. falsarij sunt quo-
ad deū a excomunicati ista ex-
comunicacōe qua dicit ap̄tus
i. cor. xv. **Si** q̄s non amat
dominū ih̄m anathema sit **Q̄**
to q̄ illicite iurat quasi laqueū
ad collū suum ponit scd; illud
p̄. vi. **Il**laqueatus es verbis
oris tui 7 capet; ap̄rijs sermo-
nib; **Iuramētum** aut̄ trāsgredi-
ens quasi se ap̄rijs manib; in
aīa iugulat ap̄ter hxc pericula
dicit scriptura. **Ecc̄. xxiij.** **Viz**
multum iurās replebit iniquita-
te 7 nō discedet a domo eius pla-
ga. **Et ps.** **Quis** ascendit in o-
tem domini idest in celum. **Et**

sequitur Qui non iuravit in dolo proximo suo. ergo a sensu otario. dolo se iuras non ascendet sed descendet in infernum. Et ecci. xxij. Juracōi nō assuescat os tuū

Remedia ergo contra periurium quisque sibi debet adhibere primum ut non diffidat quicquid proprio conatu et dei gratia hoc vitium possit eradicare. Exemplum novum militem in periurijs assuetissimum. tandem opusculum per sermones qui cum dedisere non valeret periviam. tandem sibi infligit totiens a carnibus una die abstinere quoties periurium faceret et fecit licet in curia foret magni principis et plene sanatus est. Audiu de quodam alio qui quoties iuravit gutta sui sanguinis per puncturam de corpore extorsit. potest quis toties quoties iurat si dives est denarium in elemosinam dare alias non dandum. vel si pauper est aliquid orare. Secundo debet quilibet in animo statuere potius velle emolumento corporali carere quam in consuetudine periurij perseverare sicut in illud christi math. xvi. Quid perdet homini si universum mundum lucratur anime vero sue detrimentum patiatur. et sic tandem habitum malum deponet et lucrum temporale habere poterit. Exemplum cesarii in dyalogo. duo colonienses mer-

catores ad quandam offensionem venerunt de habitu piuradi commoverentes. quibus persuasit. ut per annum venderet sine iuramento. fecerunt et anno evolutu ad offensionem redeunt. se dixerunt valde depauperatos. eo quod sine iuramento nulli eis credere vellet quibus confessor secundo persuasit demonis illud esse negotium nec curandum. sed secundo anno ceptum continuare quod cum facerent maiorem fidem homines in ipsis sine iuramenti habentes quam antea eos multum ditauerunt. Tercio in spiritibus sunt testimonia paganorum iuramenta in maxima reverentia habentium et sine iuramento verba eorum tam firma tenuisse ut eis crederetur. Exemplum in methaphisice ut super Item in vitisphora. Delo phis ait ne meciarum probitatem iureiurando certiores haberi. Cuius enim dictum non habet sine iureiurando potius eius quam iuramentum vile est. Item ibidem xenocrates phis platonis discipulus fuit qui ait valerius tantam auctoritatem sue sapientie attulit ut cum de re aliqua testimonium coactus a iudice diceret. et ad aram accessisset ut iurare. oia se vere retulisse. prohibitus est a senatu iurare. Quarto per oib; consideret quisque mala pernotata ipsius periurij. Quinto orat deum ut hoc vitium euadat.